

DESIGNUL – FACTOR DE PROGRES AL CIVILIZAȚIEI CONTEMPORANE

doctor în studiul artelor, profesor universitar Eleonora Florea

Universitatea Tehnică a Moldovei

ABSTRACT

Article "Design – is the progress factor of contemporary civilization" is devoted to study the problem of design evolution. In contemporary society, the design becomes a primary factor of social progress. The field of application of design is different. The author provides a detailed analysis of contemporary design and develops the following typology of design: objects' design, process design, environmental design and information environmental design.

La sfârșitul secolului XIX, secol al electricității și căilor ferate, radio-ului și cinematografului, în procesul unui progres tehnic vertiginos, în cadrul civilizației industriale formate în consecință, apare un nou domeniu de activitate practică, creativă și științifică - **designul**.

Pe parcursul evoluției sale în secolul XX designul a devenit un fenomen esențial în dezvoltarea social-economică. Iar în contextul actualității putem cu fermitate constata că designul este un adevărat factor de progres al civilizației contemporane.

Fenomen de sinteză, ce integrează arta plastică, proiectarea tehnică, ingineria, numeroase domenii științifice (precum ergonomia, psihofiziologia, sociologia, economia, managementul, marketingul, serviciile publice, legislația etc.) designul este integrat în toate sferele vieții umane. El îl însoțește pe om pretutindeni: în viața personală și în societate, acasă și la serviciu, în localuri publice și în mediul naturii.

Domeniile intervenției designului sunt foarte vaste și variate. Designul include în sfera activității sale întreaga lume materială – tot mediul obiectual creat de om. Designul se integrează în toate sferele vieții sociale el intervine activ în procesele organizaționale ale activității umane; este prezent în proiectarea și amenajarea diferitor sisteme spațiale (interior, exterior, ambientul natural); contribuie structurării și prezentării mediului informațional.

În contextul unui spectru foarte vast de aplicare designul ca teorie și practică, poate fi divizat în mai multe compartimente distincte. Savanții au propus diverse clasificări ale designului. Astfel, cunoscutul estetician român *Gheorghe Achiței* conturează trei mari direcții de aplicare a designului: designul de obiecte (iar când se are în vedere designul produselor în serie, el mai este numit și design industrial), designul ambiental, designul de comunicații vizuale. Pornind de la această clasificare considerăm necesară o completare și o precizare a acesteia, deoarece ea nu reflectă multitudinea manifestărilor fenomenului design. În rezultatul investigațiilor realizate propunem următoarea clasificare:

1. designul de obiecte (produselor);
2. designul proceselor;
3. designul mediului;
4. designul mediului informațional.

Designul obiectelor - ramura tradițională și fundamentală a designului, prezintă activitatea de proiectare tehnico-artistică a tuturor bunurilor de consum, a obiectelor uzuale, tuturor produselor industriale, a echipamentelor de comunicații și transporturi etc. Ea este orientată spre constituirea calităților superioare atât în aspect funcțional cât și cel estetic. Scopul final al acestei design-proiectări este de a realiza maximal ideea constructivă a obiectului, argumentată din punct de vedere tehnic și economic într-o formă expresivă, de o înaltă valoare artistică.

Designul obiectelor, urmărind scopul de a îmbina funcționalul cu esteticul, contribuie la:

- 1.îmbunătățirea performanțelor, caracteristicilor, calității produsului;
- 2.optimizarea expresivității emoționale a noilor obiecte (produse);
- 3.impunerea lor pe piața internă și internațională. (produsul trebuie să fie promoțional: mai economic la producere și distribuire, mai ieftin la cumpărare, folosire și reparare; mai util, mai sigur, mai confortabil și mai frumos).
- 4.compatibilitatea lor cu cei care le utilizează – oamenii, precum și cu mediul ambiant.

Designul proceselor. În ultimele decenii ale secolului XX - secol al informaticii și informatizării, când se extinde și se diversifică spectrul proceselor de activități sociale (economice, administrative, politice, culturale etc.), în permanență se majorează nivelul lor de complexitate - devin din ce în ce mai complicate structurile și schemele lor organizaționale. În scopul optimizării desfășurării proceselor de activități sociale este creat un domeniu distinct al designului - *designul proceselor*. *Designul proceselor* presupune realizarea proiectelor organizaționale a diverselor

proces. Elaborarea proiectelor în cadrul designului proceselor se realizează prin *metoda de scenarizare*.

Design-scenariul prezintă expunerea succesivă a conținutului unui proces, a unei activități sau unui eveniment planificat pentru viitorul apropiat. În *design-scenariu* este identificat: *subiectul* activității, *scena* - locul unde va fi desfășurată activitatea; *mizanscenele* - evenimentele în perindarea cărora se desfășoară subiectul; *eroii* care interpretează „rolurile” tuturor personajelor activității; *obiectele și rechizitele* încadrate în desfășurarea scenariului; *cadrul temporal* - cronometrajul integral și al etapelor intermediare ale activității; auditoriul (grupul-țintă), spre atenția căruia este orientată activitatea.

Dramaturgia desfășurării scenariului include compartimentele următoare: *expoziția, intriga sau nodul acțiunii, dezvoltarea acțiunii, punctul culminant și deznodământul*.

Designul mediului. Orice spații de existență și activitate umană - spațiile interioare, spațiile ambianței urbane sau rurale, spațiile mediului natural - sunt subordonate unor legi și principii speciale de proiectare și amenajare. Aceste legi și principii constituie conținutul de bază al unuia din domeniile principale ale designului - *designul mediului*. *Designul mediului* este arta și știința de a proiecta, a crea, a menține, a proteja și a reabilita diferite *sisteme spațiale*:

- *interiorul și exteriorul* construcțiilor realizate de om:

a. spațiile interioare - complexe obiectuale în interiorul încăperilor;

b. spațiile ambianței urbane (sau rurale) - spațiile libere afiliate la aceste construcții;

- spațiile *mediului natural* - parcurile și zonele verzi.

Scopul acestui domeniu al designului este folosirea maximal efectivă a spațiului concret: *integrarea tuturor elementelor componente într-un sistem unic încheiat*.

Designul mediului include următoarele domenii de proiectare tehnico-artistică: *designul de interior, designul spațiilor urbane, designul de landșaft*.

Designul mediului informațional este un domeniu al designului care la etapa actuală se dezvoltă mai activ, mai intens decât celelalte. Noțiunea ***design informațional*** semnifică *procesul și rezultatul proiectării tehnico-artistice, al structurării și prezentării informației în scopul de a o face cât mai accesibilă receptării și a o livra într-un volum cât mai mare într-un timp cât mai restrâns*.

Domeniile principale de aplicare a *designului informațional* sunt: sursele massmedia - *media-designul*, precum și designul resurselor informaționale internet - *Web-designul*.

Designul informațional se bazează pe următoarele *principii*:
principiile tehnice de livrare și translație a informației;
principiile ergonomice de utilizare a izvoarelor și serviciilor informaționale;
principiile psihologice de receptare a informației;
principiile estetice de prezentare a informației.

În deceniile șapte-opt ale secolului al XX-lea, în procesul progresului tot mai accelerat al științelor, al tehnologiilor informaționale, importanța designului este în continuă și permanentă creștere. Noile orizonturi și perspective în dezvoltarea lui sunt apreciate de cele mai stringente probleme ale contemporaneității.

Designul contemporan contribuie soluționării problemelor generate de *criza ecologică*.

Eco-designul prevede revizuirea materialelor și tehnologiilor în aspectul racordării lor la problemele ecologice; utilizarea resurselor energetice regenerabile; sporirea calității, longevității produselor; reutilizarea și reciclarea produselor folosite.

Designul etnic. Designul contemporan găsește răspuns și la o altă problemă în evoluția civilizației contemporane, ce apare drept reacție la caracteristicile designului timpuriu de prin anii 1920-30. Producția industrială „în serie” și ca urmare – tendința spre *standartizare și unificare*, a contribuit afirmării unui „*stil internațional*” lipsit de colorit etnocultural și diferențiere națională. Aceasta motivează apariția în a cea de a doua jumătate a secolului XX a fenomenului de renaștere a *tradițiilor culturale*, de reevaluare a identității *etnice* care se manifestă activ în designul contemporan.

E semnificativ, că în avangarda teoriei și practicii designului mondial s-au plasat acele școli de design - *japonez, scandinav, italian* - ale căror stiluri etnice și caracteristici ale patrimoniului cultural sunt deosebit de bine pronunțate.

Un mare interes se manifestă și pentru *stilurile etnice autohtone* care prin prezența elementelor de cultură materială populară recrează o viziune filosofică seculară asupra mediului obiectual și problemelor de amenajare a spațiilor de vitalitate umană.

Psiho-designul. Ideile lui Hippocrate despre sănătatea și starea psihică a omului ca rezultat al calității mediului înconjurător, teoriile tradiționale chineze Feng shui despre câmpurile geomagnetice și influența energetică a interioarelor de locuit asupra psihicului uman, asupra vieții personale și sociale, concepția savantul olandez Piter van Gog despre „climatul vital”, investigațiile Institutului de medicină cosmică din Rusia despre construirea interioarelor navale reeșind din caracteristicile psihologice ale astronautilor – toate acestea au contribuit desfășurării prin anii 1960-70 a unei discuții în care s-au încadrat mulți specialiști europeni - sociologi, psihologi, arhitecți, medici ș.a. – despre proiectul orașului cu un „climat fericit”. În contextul respectiv ia naștere un nou domeniu al designului – *psiho-designul*,

apreciat metaforic ca o „artă de a construi fericirea”. Astfel în design, în special în *designul de interior* se afirmă viziunea umanizării și sensibilizării mediului obiectual, adaptarea activității de proiectare a interioarelor la caracteristicile psihologice individuale, elaborarea unor design-proiecte unicate, individualizate, crearea condițiilor optime pentru existența omului în armonie cu lumea înconjurătoare și cu propriul univers spiritual.

Fiind integrat în toate sferele vieții și activității umane, designul trebuie conștientizat ca un fenomen social. Mecanismul de coraportare, corelare și coechilibrare dinamică a designului cu mediul social presupune interacțiunea lor: acțiunea designului asupra mediului social, precum și acțiunea inversă mediului social orientată asupra activității de design.

Menirea designului în societate, comportamentul și acțiunile produse de el ca răspuns la solicitările mediului social pot fi caracterizate și evaluate prin noțiunea *funcției sociale* a designului.

Odată cu majorarea rolului său în societate se dezvoltă în permanență și *funcția socială* a designului. Este imposibil a numi vre-un domeniu al vieții sociale în care să nu fie încadrați specialiștii designeri.

Menirea designului în societate este complexă și multifuncțională. Printre funcțiile sociale ale designului pot fi menționate funcțiile: *de prognozare, raționalizatoare, ecologică, semnificativă, socializatoare, creativă, estetică* etc. Dar cea mai principală și cea mai esențială funcție a designului este **funcția umanizatoare**. Designul constituie un mijloc important de ameliorare și înnoibilare a condițiilor de viață și muncă a omului. Prin design sunt afirmate principalele valori etice – grija și respectul față de om.

Designul constituie un mijloc important de ameliorare și înnoibilare a condițiilor de vitalitate umană. Aplicarea designului contribuie la păstrarea și acumularea potențialului energetic al omului, sporește productivitatea muncii, crează confortul psihologic, protejează sănătatea. Anume acest fapt a condiționat apariția noțiunii de **“umanism tehnologic”**.

În contextul celor expuse rezultă universalitatea fenomenului design, integrat organic și constant în toate aspectele vieții economice, sociale, culturale, precum și importanța acestui fenomen ca factor de progres al civilizației contemporane.

Bibliografie:

1. Axinte, C., Cristea, I., *Elemente de design industrial*. Note de curs, Bacău, 2007
2. Constantin, P., *Industrial design: Arta formelor utile*, București, 1973.
3. Cretu, I., *Marketing si design*, București, 1996

4. Curteza, A., *Design. Design vestimentar. Noțiuni fundamentale.* Iași, 1998.
5. Diaconescu, D., *Designul conceptual al produselor.* Brașov, 2005
6. Florea, E., *Teoria artelor plastice.* Chișinău, 2011.
7. Florea, E., *Designul – știință și disciplină de studiu.* Chișinău, 2011.
8. Florea, E., *Istoria artelor plastice.* Chișinău, 2012.
9. Fotache, M., Popescul, D., *Mai au importanță astăzi sistemica și cibernetica în disciplinele științifice și aplicative actuale?* Iași, 2010.
10. Papanek, V., *Design pentru lumea reală.* București, 1997.
11. Rădoi, A., *Design.* Timișoara, 1996.
12. Vianu, T., *Estetica.* București, 1995.
13. Дизайн: Очерки теории системного проектирования/ Валькова Н., Грабовенко Ю., 1983.
14. Ковешникова, Н., *Дизайн: история и теория.* Москва, 2009.
15. Медведев, В., *Сущностъ дизайна.* Учеб. пособие. СПб, 2004.
16. Розенсон, И., *Основы теории дизайна,* СПб., 2003.
17. Рунге, В., *История дизайна, науки и техники.* Москва, 2006.
18. Феоктистова, Ю., *Преимущества системного подхода к дизайну. Виды дизайна.* -www.taby27.ru
19. Холмянский, Л., Щипанов, А., *Дизайн.* М., 1985.

Link-uri

www.wikipedia.org/wiki/Ecodesign
www.ecodesignarc.info/.../RO_
www.aquarun.ru/keyf/books/.../
www.design-study.ru/articles/stats/
[www.psimondo.ucoz.ru/index/0-7 -](http://www.psimondo.ucoz.ru/index/0-7)
www.kleo.ru/items/.../psydesign.shtml
lazutin.com.ua/ru/design-slovar/non-design.html
reklamayuga.ru/specialists/news_detail.php?ID...
ru.wikipedia.org/wiki/
antargo.com.ua/.../dizayn-kak-on-est.html terme.ru/dictionary/182/word
[www.digibiz.ru/diz/ -](http://www.digibiz.ru/diz/)
www.polylog.ru/.../
construct.md/ro/rubrikator/.../
http://en.wikipedia.org/wiki/Landscape_architecture
http://en.wikipedia.org/wiki/Energy-efficient_landscaping
novostroy.md/?page=dizain_de_peizaj&lang...